

VEČERNI LIST

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 40.—

za pol leta . K 20.—

za četrť leta . K 10.—

za 1 mesec . K 3.50

Za Ljubljano mesečno 3 K

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Dr. Tavčar pozvan v Belgrad?

Belgrad, 14. septembra. V parlamentnih krogih se trdi, da je za te dni pozvan v Belgrad načelnik slovenske JDS,

dr. Tavčar, da se čuje njegovo mnenje o političnem položaju, a osobito o krizi vlade.

Demokratsko-socialistična vlada se boji odgovora.

Pašić, Trumbić in Žolger pozvani v Belgrad?

Belgrad, 14. septembra. Utemeljitev vladnega odstopa je nejasna. V njej se poudarja, da vlada ne more sprejeti za državo določil mirovne konference v mirovni pogodbi z Avstrijo, ki omejuje našo državno suverenost. Ni pa povedano, kakšna določila mirovne pogodbe so to. Izrecno se poudarja le politično določilo o varstvu manjšin. Vlada pravi, da se je o tem vprašanju posvetovala z opozicijo, ki je izjavila, da na to ne pristaja. Nasprotno temu je treba ugotoviti, da je vlada prošlo nedeljo obvestila vodje opozicije o zunanjem položaju in da tedaj ni bila s strani opozicije podana nobena izjava, katere vlada sploh ni iskala. Od nedelje pa do petka pa vlada opozicije ni obvestila o

zunanjem položaju, ki se je medtem gotovo spremenil. Vkljub vsemu temu hoče vlada, da opozicija za vse nosi soodgovornost. Utemeljevanje vladne demisije se smatra kakor nov manevar demokratsko-socialistične zveze proti opozicijskemu bloku ter onemogočenje sodelovanja pri sestavi nove vlade.

Belgrad, 14. septembra. Z ozirom na to, da je utemeljevanje demisije od strani vlade tako nejasno in skrivnostno, ne bo moral pred sestavo vlade razjasniti sedanjí položaj države. Govori se, da bi imeli biti poklicani v Belgrad naši mirovni delegati Pašić, Trumbić in Žolger, da poročajo o zunanjem položaju države in da položaje račun o svojem delovanju.

Pogajanja za sestavo vlade.

Jugoslovanski klub za koncentracijsko vlado.

Belgrad, 14. septembra. Predsednik zbornice Draža Pavlović se je danes dopoldne razgovarjal z načelniki klubov, da čuje njihovo mnenje o sestavi nove vlade. V imenu Jugoslovanskega kluba mu je javil dr. Korošec, da klub slejkoprej vztraja na stališču koncentracijske vlade.

Belgrad, 14. septembra. Danes bo poročal predsednik zbornice Draža Pavlović

Koncentracijska vlada že danes?

Belgrad, 14. septembra. »Pravda« piše: Nova vlada bi morala biti sestavljena iz vseh parlamentarnih strank, ker zahteva naš zunanji položaj, da se zapostavimo vsi strankarski odnosi. Sestava te koncentracijske vlade bo poverjena Pavloviću.

Italijanske čete zapuščajo Dalmacijo.

LDU. Split, 14. septembra. (DKU.) Iz Šibenika poročajo: Italijanske čete so začele zapuščati mesto. Vsač dan odhajajo večji ali manjši oddelki. Iz Italije prihajajo v šibeniško luko veliki tovorni parobrodi, ki so popolnoma prazni ter se potem težko obloženi vračajo v Italijo. Ludo zapuščajo navadno ponoči. V Šibeniku je samo še zelo malo italijanske vojske. Tudi iz okolice Šibenika odhajajo italijanske čete. Tako so popolnoma izpraznile vasi Murter, Tribunj in Zlošelo. Ko so Murteru seljaki videli, da so Italijani zapustili vasi, so prišli vsi iz svojih hiš, se pustili sredi vasi ter v brezmejni radosti zaplesali kolo. Po dolgem času se je zopet orila po vasi »Lepa naša domovina«, ki so jo prepevali vrli seljaki s solzami navdušenja v očeh. V Zlošelih so vaščani, videč, da Italijani odhajajo, prihiteli na obalo ter pričeli klicati Jugoslaviji. Ko so Italijani opozali, so se vrnili, prijeli enega izmed vaščanov, ga pretepli in vrgli v klenjenega v ječo. Radi tega dogodka je italijanska posadka ostala v selu. Ko so Italijani odkorakali iz Tribunja, so vaščani sredi vasi razvili jugoslovansko zastavo ter navdušeno klicali: Živela Jugoslavija! Italijani so pa to izvedeli ter so se vrnili v vasi, kjer so enega izmed seljakov zvezali ter odvedli. Kljub tej najnovejši izpremibi Ita-

Belgrad, 14. septembra. »Pravda« piše: Regent je poklical k sebi Draža Pavlovića, ker je sestava koncentracijske vlade nujna. Dela se na to, da bo vlada sestavljena že jutri dopoldne.

lijani še vedno brez razloga zapirajo naše ljudi. Na vprašanje, zakaj počenja to, pravijo, da je to potrebno za vzdrževanje miru in reda. V zasedenem ozemlju se tudi sedaj še redno krši naredba o rabi jezikov ter so po vseh uradih in šolah šopiri ali dvojezičnost ali pa sama italijanščina. Dosedaj so se vrnili iz Italije v Šibenik naslednji interniranci: Krsto Sumara, dr. Smolčić, Blažević, sodnik Ante Jurin ter učitelj De Giulio s svojim sinom. Interniranci so vsled prestanega trpljenja deloma v zelo slabem zdravstvenem stanju ter pripovedujejo grozne stvari o načinu, kako postopajo Italijani z našimi ujetniki in interniranci. Ko se bo o tem govorilo pred nevtralnimi forumom, tedaj bo izvedel ves svet o okrutnosti Italijanov.

LDU. Split, 14. septembra. (LDU.) Iz Šibenika se nam poroča od zasebne strani: Poveljnik italijanske posadke je v petek zvečer poklical k sebi dr. Smolčića in nekaj članov šibeniškega Narodnega sveta ter jim je izjavil: »V kratkem odidemo iz Šibenika. Priporočam vam nujno, da delate na to, da se ne vprizore nikake demonstracije in da se ne izobešajo zastave, dokler ni odšel odtod zadnji italijanski častnik ali vojak. Zlasti strogo se mora paziti na to, da se prepreči vsakršna žalitev italijanske vojske.«

Italija na predvečer lakote.

Bojazen italijanske vlade radi Reke.

LDU. Trst, 14. sept. Med sejo zbornice je prejel ministrski predsednik Nitti prvo vest o Reki, ki ga je vidno razburila. Nitti se je takoj obrnil do vojnega ministra Albrizzija, ki mu je sedel ob strani, ter mu očitalje in razburjenost nekaj razlagal. Svoje besede do vojnega ministra, ki ga je mirno poslušal, je ponovno podčrtal s znaki ogorčenosti in pri tem parkrat močno udaril z roko na mizo. Poslanec Marangoni je predložil vprašanje na ministrskega predsednika, koliko je res-

nice na vesti o pohodu vojaških prostovoljcev na Reko. Nitti se je izrazil proti poslancu Marangoniju: »Mi stojimo na predvečer lakote; s takimi čini se pospešujejo naše zadrege.« — Slično se je minister izrazil tudi proti drugim poslancem. Kakor poroča »Corriere della Sera«, so tudi drugi člani vlade izražali bojazen, da utegne imeti stvar mednarodne posledice. V oficijelnih krogih vlada razburjenje radi »puča nekaterih mladeničev«. Po seji se je Nitti razgovarjal z min. mor. in vojne.

Reška komedija.

D' Annunzio, znani laški pesnik in voditelj nacionalistov, je zasedel Reko ter jo priklopil Italiji. Ta mož tega seveda ni storil sam, marveč s pomočjo vojaških krdel. Teh pa ni zbral izmed prostovoljcev, marveč je porabil v ta namen redne čete italijanske armade, ki so zapustile svoje poveljnike, svoje generale in šle z D' Annunziom na Reko.

Dvoje je mogoče: Ali je italijanska vlada za vse to vedela in podpirala sama; ali pa so njeni vojaki z orožjem v roki samovoljno prešli od generalov k pustolovcu. Prvo je znak nemoralnosti italijanske politike, ki utegne roditi neljube posledice z zavezniki, drugo pa bi značilo demoralizacijo laške vojske, kjer ima vsak pustolovec več besede ko vlada in vsi generali s kraljem vred.

Na našem Primorju se je začelo nevarno gibanje, ki bo pred vsem »zavezniškom« Francozom in Angležem postalo trd oreh. Rešitev jadranskega vprašanja se je pričela. Italija je rešuje — ne v Parizu — marveč v našem Primorju z orožjem v roki. Več za danes ne pišemo. Počakajmo razvoja dogodkov!

D' ANNUNZIJEV POHOD.

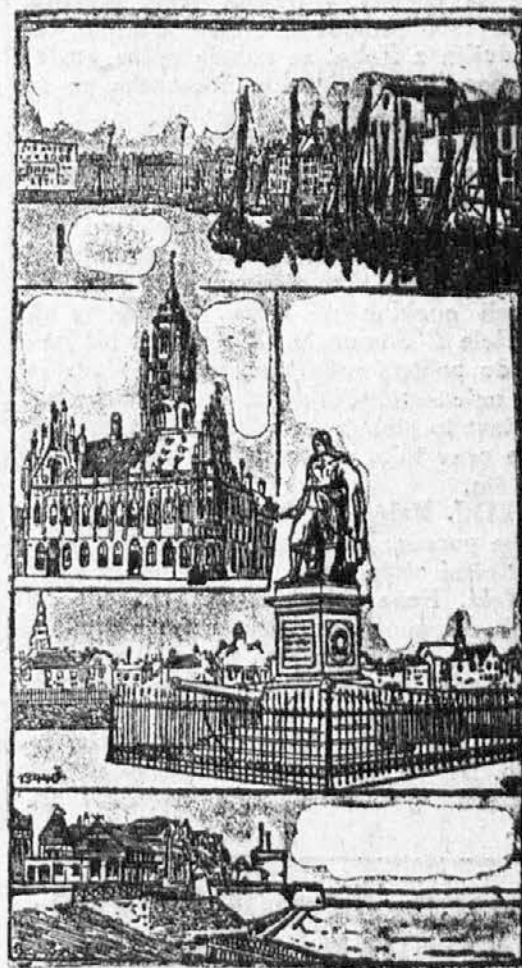
LDU. Trst, 13. septembra. Tukajšnja »L'Era nuova« prinaša o reškem puču dne 12. sept. obširno dramatično poročilo svojega dopisnika, ki je kot edini italijanski časnikar prisostvoval vsej D' Annunzijeve ekspediciji. Izhodišče je bilo v Ronkih, severno od Tržica na Goriškem. Prejšnji večer je bil dospel D' Annunzio v avtomobilu tjakaj, kjer so se nahajali tudi oddelki 2. italijanskega grenadirskega polka. Tudi iz drugih krajev so se ondi zbirali vojaki in ardití. Ob 4. uri zjutraj se je pričela pomikati kolona navadnih in tovornih vojaških avtomobilov proti Reki. V Nabrežini so rekvirirali dva oklopna avtomobila. V Podgradu pred Narodnim domom so čakali štirje oklopni avtomobili. D' Annunzio, ki je imel pripeta na prsih tri vojna odlikovanja, trak zlate kolajne in spominski znak vojnega pohabljenca, je tukaj stopil z avtomobila in nagovoril častnike, zbrane pri oklopnih avtomobilih: »To, kar bomo mi izvršili danes, je najslavnejše podjetje Italije (kak pa slava zmagaja italijanskega orožja pri Vittorio Veneto?! Op. ur.): mi pojdemo tolažiti Rečane. Novo Italijo predstavljam jaz, ne ministrski predsednik Fran Ksaver Nitti!«

Kolona avtomobilov nadaljuje svojo pot; na vsej poti se ji želijo pridružiti vojaki in častniki, vendar pa ni prostora za vse. Na točki, kjer se prvič razgrne pogled na Kvarner, se kolona ustavi, častniki se zberejo okrog D' Annunzija, ki ginjen pozdravi svoje vrle sardinjske grenadirje: »Na kulturnem svetu ni nobeno mesto bolj krepostno kot Reka, ki je grmada duš, ognjišče slave...«

Kolona se pomika naprej in sreča škandron konjenice, vendar pa se njih »tenente« noče pridružiti ekspediciji, medtem ko ji ardití povsod pristopajo.

Z Reke je dospela nasproti legija reških prostovoljcev. Čakali so že od zore. Obleženi so kot ardití, ali pa so v civilu s puško na ramu. Grenadirji, ardití, bersaljeri in reški prostovoljci kričijo: »Evviva! D' Annunzio pa drži v rokah kovorjevo vejico in reško zastavo...«

Ob kontrolni točki na demarkacijski črti čaka avtomobil italijanskega generala Pittaluge, poveljnika Reke. Zgodovinski trenutek. General Pittaluga je ukazal: »Stojte! Vaše ravnanje utegne škodovati Italiji na nepregleden način!« Obenem se je general obrnil do majorja grenadirjev in ga opomnil na »dolžnost napram domovini«. Major mu je razburjeno odvrnil: »General, jaz in moji grenadirji smo tu, da storimo svojo dolžnost napram domovini!« — General se je obrnil tudi do D' Annunzija: »Jaz moram zabraniti Vaš pohod na vsak način, ako treba tudi z orožjem!« D' Annunzio je odgovoril: »Ako se ima preliti kri, ustrelite mene in (pokazavi na svojo vojna odlikovanja) ne bo boljšega čla nego je moja zlata hrabrostna svetilna in spominski znak vojnih pohabljen-

Boj za ustje Šelde.

ki se vrši z vsemi sredstvi že dolgo časa med belgijsko in holandsko diplomacijo. Ker je Belgija podpirana od ententne diplomacije, ima Holandska zelo težko stališče v tem vprašanju, da je bil ta kraj v stari holandski posesti. To so sploh najlepši kraji Holandije. Cornja slika kaže Vlissingen s pristaniščem; druga: rotovž v Middelburgu; tretja: spomenik admirala Ruyterja v Vlissingenu. Spodaj: Beljvar in stare trdnjave v Vlissingenu.

cev. D' Annunzio je nato vojaško poveljavil generala, ki je osupljen odzdravil, rekši, da je srečen, da sme stisniti desnico veljavnemu pesniku, ter mu želel, da se uresničijo njegove želje. Nato se obrne general do svojih častnikov spremljevalcev, ki mu prihajajo nasproti in zamahne z rokami v znak resignacije. General je globoko ginjen (nekoliko vrst cenzuriranih).

Kolona se pomika proti Reki: ardití na desni strani, grenadirji na levi, v sredi pa tovorni in oklopni avtomobili. Pri prvih hišah mesta, ki so v zastavah, se ustavi D' Annunzio se zopet dvigne v svojem avtomobilu in vzklikne: »Noben dan v vsej štiriletni vojni, ne na kopnem, ne na morju in ne v zraku ni bil in ni lepši od današnjega!«

Množica ljudi, žene in dekleta, objemajo in poljubljajo vojake in jim sledijo do gubernerske palače. Angleška straža se umakne od palače. Z izkazanjem vojaške časti se smameta raz palačo angleška in francoska zastava, ostala je samo italijanska trikolora. Raz balcon povzamejo besedo razni govorniki: predsednik italijanskega Narodnega sveta komendant Grosich, reški župan dr. Vio (zopet nekoliko vrst cenzuriranih). Govorniki naglašajo, da znači ta dogodek svečano potrjenje proglasa priklopitve Reke k Italiji, h kateri so prostovoljno pripomogli vojaki, ki so izvojevali odresilno zmago in ki so odločeni, nikakor ne dopustiti, da bi se zmagala omalovaževala.

D' Annunzio vzklikne nato proti množici: »Hočete spojitev Reke z Italijo?« Odgovor: viharni »da! da! da! Viva l'Italia!« Vojaki salutirajo z orožjem. D' Annunzio je zaključil: »V imenu Italije in ljudstva proglašam, da je Reka spojena z Italijo!«

Vzkliki. Meščani in vojaki jočejo, kričijo, se objemajo, prisegajo... Italijanski vojaki reške garnizije in mornarji italijanskih ladij kažejo svojo vzajemnost z grenadirji in ardití. General Pittaluga je obdan od množice in vojakov, ki vzklikajo italijanski Reki in generalu italijanske Reke. General, globoko ginjen, je odgovoril z vzklikom: »Viva Fiume italiana!«

BREZPOMEMBNA ENTENTA.

LDU. Reka, 13. septembra. »La Vedetta d'Italia« pripoveduje v svojem poročilu o puču na Reki, da so se udeležili pohoda na Reko v prvi vrsti en bataljon 2. polka grenadirjev, 1., 8. in 22. oddelek arditov in en skadron konjenice. Medzavezniško poveljništvo na Reki je odposlalo oddelek brigade Sesia in oklopne avtomobile, ki bi bili morali za vsako ceno ustaviti pohod, ki so se pa enostavno pridružili demonstrantom. Poveljnik pohoda je bil polkovnik Repetto, ki je po reškem županu dr. Vio povzel besedo in razbal kon gubernerske palače proglasil priklonitev Reke v imenu italijanskega kralja.

LDU. Trst, 13. septembra. Radi dogodkov na Reki vlada v italijanskih nacionalističnih krogih veliko navdušenje. Zbirajo se prostovoljci, ki odhajajo na Reko. Baje je dosedaj v tržaški legiji vpisanih preko 1500 prostovoljcev. — Glasom vesti, došlih z Reke, se nahaja reška angleška posadka na Sušaku, francoska pa se je ukrcala na štacijske ladje.

LDU. Trst, 13. septembra. »Agenzia Stefani« priobčuje naslednjo vladno objavo o reškem puču: Po vesteh, ki so dosepele tekom popoldneva, so nekateri oddelki grenadirjev in arditov s strojnimi in oklopnimi avtomobili odšli iz Ronk in dospeli opoldne na Reko. Z njimi je bil Gabriele D'Annunzio. Z Reke ni bil javljen do polnoči nikakršen nered. Vlada je dala najenergičnejši ukaz, da se nemudoma zaustavi to gibanje in ugotovi odgovornost za prav tako nepremišljeni kakor škodljivi čin.

LDU. Beograd, 14. septembra. Iz Bakra se poroča: Zveza z Reko je pretrgana. Ob Rečini stoji ardit, ki patrolirajo tudi po Reki. Naše oblasti so se umaknile na Sušak. Francozi in Angleži so se zabarikadirali. Naša skladišča so s strojnimi zastražena. Cestna drhal je potrgala vse razobesene zavezniške zastave in jih pometala na cesto. Do krvolitja doslej ni prišlo. Ne ve se, kako stališče bo zavzel francoski general napram neredu na Reki.

Konec demokratsko-socialistične vlade.

V soboto je demokratsko-socialistična vlada žalostno končala. Svoj žalostni konec utemeljuje s tem, češ, da je zunanji položaj naše države tak, da si vlada dveh strank ne upa sama nositi odgovornosti za svoje delo. V resnici pa je to le prevteza, da prikrije poraze, ki jih je doživela doma in zunaj. Naš zunanji položaj res ni rožnat. Toda to smo vedeli mi vsi že davno prej in zato smo zahtevali vlado treh strank, ki bi bila dovolj močna, da vlada doma in imponira zunaj. Socialisti in demokrati pa ravno tega niso hoteli.

Tej družbi je šlo pred vsem za to, da svoj položaj v vladi strankarsko izkoristi. Samo zadnje dni so nastavili v urade na stotine svojih ljudi. Pri tem zadene socialiste velika krivda. Kaj invalidi, kaj bedna deca, kaj prehrana — da le toliko in toliko socialistov pride v službo, ki bi jih izrabljali v strankarske svrhe. Isto so delali gosposde demokrati. To je bila ena vez, ki je družila oboje.

Druga pa je bila ta, da jih je spajala kulturnobojna, protiverska misel. Bil je to pravi kulturnobojni blok, ki se je polastil vlade, da izvede svoja protikršćanska načela. Predokus tega »vladanja« smo dobili v tistem skrupulu, ki se imenuje načrt novega šolskega zakona.

Sedaj je slave konec. Žal, da je država vsled tega toliko trpela na znotraj in zunaj.

Socialisti pa bodo za vedno imeli na čelu zapisano sramoto, da so se družili z najhujšo socialistično stranko proti ljudstvu in državi radi strankarskih koristi in radi kulturnega boja. Delavstvo si bo to družbo zapomnilo!

Stanovanjska komisija in delavstvo.

V soboto zvečer je prišel v stanovanje treh samic redar in popisal stanovanje, ki obstoji iz dveh malih sob in kuhinje. V stanovanju bivajo tri delavke-samice ter en deček, ki zahaja v šolo. Redar je izjavil, da bodo odslovljene, če samice nimajo pravice do lastnih stanovanj. — Torej zopet modra odredba. Delavec ali delavka, ki nista poročena, nimata pravice do svojega stanovanja. In če je tudi več samic v enem stanovanju, nimajo pravice do njega, ker so samice. Tako nastajajo zopet dolge vrste ljudi brez stanovanja, ki kot samci ali samice nimajo stanovanjske pravice. Ali je tudi stanovanjska komisija udarjena s kurjo slepoto?

Gospodje, bodite vendar malo bolj previdni in ne vznemirjajte ljudstva z neumestnimi odloki! Ali hočete res pripra-

viti ljudi do tega, da vam bodo sami pokazali prostore, ki so že mesece in mesece prazni in bodo tudi še ostali. Toda to niso stanovanja in prostori delavcev ali malih hišnikov, ampak so last gospodov, grofov itd. Odločne roke in odločnega dela je treba! Tudi revni samci in samice imajo pravico do stanovanja, kakor ga imajo (po mnenju drugih) razni »zasebniki in zasebnice« in ne bomo nikdar pustili, da bi se grešilo napram njim. — Delavski glas.

(Pozivljamo vse delavske tovariše, naj javijo prizadete krivice našemu uredništvu ali JSZ. — Tudi ostale somišljenike vabimo, da energično nastopijo proti dvojni meri, ki se izvaja sedaj od strani teh oblastnih gospodov!)

Ob obletnici.

Danes obhajamo obletnico predora nemško-bolgarske fronte v Macedoniji. Po 26urnem bombardiranju so naskočile jugoslovanske legije v zvezi s srbsko vojsko in francoskimi kolonijalnimi četami bolgarsko-nemške postojanke na Veterniku, Katuncu, Dobrepolju in Sokolcu. Ob pol 7. se je začel napad in po kratki, odločni borbi je bil odpor zlomljen in začela se je osvoboditev naših zemelj, uničenje nemške in avstrijske oholosti. Cel svet, vse ententno časopisje se je čudilo tedaj hrabrosti in odločnosti naše vojske.

Z velikimi izgubami so se vrnili ti junaki iz Dobruže, Veternika, Katunca, Dobregopolja, Sokolca in Kozjosa v domovino. Zastave, ki so pozdravljale avstrijske in nemške zmage, cvetje, s katerim se je obsipavalo svoje tlačitelje, ni bilo delez teh junakov. Ob obletnici, včeraj popoldne, so se zbrali ti dobrovoljci v Narodnem domu, da se organizirajo in da z organizacijo dosežejo vsaj to, da jih ne bodo prezirali. Mnogi teh junakov so na cesti brez sredstev.

Ob obletnici se spomnimo onih, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo drugih, ne pozabimo pa tudi živih!

Politične novice.

— Jugoslovanska državna ideja in Slovenci. »Narodna Politika« se na uvodnem mestu peča z žalostnim dejstvom, da je naša državna ideja po decembru leta 1918., namesto da bi es okrepila, znatno nazadovala. Vsled trmoglave politike centralistov na levi in nestrpnosti srbskih radikalcev na drugi strani se je plemenski separatizem med Hrvati in Srbi znatno poglobil. »Tudi med Slovenci — nadaljuje člankar — se je znal javiti kak glas, ki je zvenel separatistično, a vendar priznamo, da se je med njimi naša državna misel najgloblje ukoreninila.« A da je temu tako, je zasluga pametne in poštene politike naše V. L. S. in vzgojnega dela naših organizacij. Mi nismo toliko kričali o Jugoslaviji, kakor demokrati, ampak delali smo zanj. Z delom za ljudstvo se grade najzanesljivejši temelji državi.

— Združitev hrv. in slov. socialistov z italijansko socialistično stranko. Glasom lista »Il Lavoratore« bo v nedeljo, dne 21. t. m. v Delavskem domu shod slovenskih socialistov iz Julijske Benečije. Med drugim se bo razpravljalo in sklepalo na shodu o predlogu glede združenja slovenskih in hrvaških socialistov z italijansko socialistično stranko ter glede izdajanja slovenskega socialističnega glasila za Julijsko Benečijo.

— Težke posledice nedemokratske politike demokratov. »Nar. Politika« piše v uvodniku: Vsa tri plemena našega naroda so v svojem bistvu demokratska: v prvi vrsti žele, da tudi široke mase sodelujejo v vladanju dežele. A demokratska stranka s svojim voditeljem Sv. Pribečevićem ima zaslužno, da je s centralistično urejenim državnim aparatom izključila domalega vsako kontrolo nad upravo. Namesto da bi se masam pokazalo, da so prišle v državo, kjer je več svobode, nego je bilo v stari, so se v celi državi SHS odpravile vse demokratske ustanove razen začasnega parlamenta, ki je sestavljen umetno in v katerega narod nima pravega zaupanja. Ta Pribečevićev centralistični eksperiment v zvezi z velikim strankarstvom pri nameščenju državnih funkcionarjev in še bolj trmoglavu vztrajanje pri tem eksperimentu — je dovelo do tega, da se je v masah pojavilo splošno nezaupanje do vlade in da so začele mase to nezaupanje prenašati tudi na državo. To je žalostno dejstvo, ki stopa na dan najmočnejše tam, kjer je bil demokratski režim najbolj občuten. Tako so demokrati, ki so se sami smatrali in proglasili za rešitelje Jugoslavije, za edino državotvorno stranko, spravili v državo, ki so jo drugi ustanovili, na rob propada. Tako žalostno se se zloča obnesla na vladi katerega strankarstva, boljsega od take lažnjive in nepravilne tvorbe, kakor je kapitalistični

ralizem v demokratskem kožu in v zvezi z marksizmom, tudi ni bilo pričakovati.

Dnevne novice.

— Alkoholno vprašanje v Jugoslaviji. Hrvatska vlada je vse gradivo o alkoholnem vprašanju, zbrano na enketah in konferencah prizadetih činiteljev, odstopila centralni vladi v Beogradu s predlogom, da le-ta izda za celo državo SHS enotno naredbo o omejitvi točenja alkoholnih pijač. Tem povodom sklicuje »Zveza gostoljubnih zadrug v Zagrebu« za 18. sept. v Zagreb konferenco zastopnikov gostoljubnih organizacij iz Srbije, Vojvodine, Slovenije, Dalmacije, Hercega - Bosne in Medmurja, da zavzamejo v tem vprašanju enotno stališče. Ob enem se bo razpravljalo o ustanovitvi osrednje gostoljubne zveze za celokupno kraljestvo SHS.

— Slovensko - češki slovar. G. Josip Skrbinašek, gimn. prof. v Kralj. Vinogradih, sestavlja precej obširen slovensko - češki slovar, ki bo izšel prihodnje leto.

— Šmartno v Tuhinju. O polnoči od petka na soboto je zažgala zločinska roka kozolec posestnika Matevža Jerasa. Kozolec je bil s slamo krit in izven vasi. Obložen je bil delno z ovsom. Brezvestni človek je zažgal na obeh koncih, tako da ni bilo mogoče gasiti, ker je bila preje vsa streha v ognju preden so ljudje ogenj opazili. Pride pa dan, ko bo tudi to odkrito, kar se zgodi v temni noči o polnoči!

— Tatvine in ropi ob štajersko-hrvaški meji so vedno na dnevnem redu. V zadnjem času nastopajo ropari v vojaški obleki kar v tolpah. Zato so sedaj dvakrat dobrodošli goreči in neustrašeni orožniki. Eden takšnih je g. Rajmund Valentič, podstražmojster od St. Petra pod Sv. Gorami. Zasledil je pred par dnevi tata-mesarja iz Zagreba, ki je posestniku Fr. Preskerju ukradel dragoceno, do 18.000 K vredno kobilu. 48 ur ga je nepretrgano po raznih krajih zasledoval in do 100 km pota prehodil in prevozil. To je v teku dobrega pol leta že tretji slučaj, da je konjske tatove izsledil. Takšnim orožnikom vsa čast!

— Prijeti ponarejevalec lir. Že več mesecev so krožili v Trstu ponarejeni bankovci, zlasti taki po 100 lir, ki so jih skušali vtihotapljati tudi v Jugoslavijo. Pred nekoliko dnevi pa so karabinjerji vendar razkrili eno takih delavnic za ponarejanje bankovcev. Po mnogih poizvedbah so karabinjerji predvčerajšnjim zvečer preiskali tiskarno nekega Maksa Blomgrena v ulici Ferriera št. 12 in so našli tam med drugim tudi 450 že dovršenih ponarejenih bankovcev in razne klišee za ponarejanje takega denarja. Na zasebnem stanovanju lastnika tiskarne so našli še razne druge klišee in krtačne odtise. Kot sokrivci so bili aretirani neki risar, fotomehanik in tiskarniški strojnik, pri katerih so tudi našli klišee za ponatisk falzifikatov.

— Cela pošiljatev tobaka ukradena. Iz Metlike nam poročajo: Cela pošiljatev tobaka za Metliko je bila med vožnjo na progi Novo mesto — Črnomelj pokradena. Tatovi sedaj s tem tobakom verizijo po Belikrajinu in sosednjem Hrvaškem.

— Gibanje bančnih uradnikov za službeno pragmatiko. Minoli ponedeljek se je vršil v Zagrebu velik shod bančnih uradnikov in uradnic, na katerem so razpravljali o vprašanju službene pragmatike. Sklenili so resolucijo, v kateri odklanjajo načrt pragmatike, ki so ga izdelali zastopniki denarnih zavodov ter vztrajajo na tem, da se pogajanja nadaljujejo temeljem načrta, ki ga je predložilo društvo bančnih uradnikov. Naglašajo, da žele mirnega sporazuma, a v slučaju nastopa s strani delodajalcev bodo v svrhu samoobrambe nastopili s protipriškom.

— Naš listek. Zaradi pomanjkanja prostora je moral danes listek izostati. Jutri pričnemo prinašati Maksim Gorkega »Patrulja«.

Ljubljanske novice.

— Snegulčica in škrtje. Ta, po svojih mnogostevnih slikah zelo težko vprizorljiva igra za mladino, je bila podana zelo posrečeno, da nismo čutili teže mnogih odmorov in kratkih slik; igro je oživljala godba in plesi vil in kazačkov. Zlobno in nečimerno kraljico je dobro podala Wintertova, kraljico — Danilova je bila tudi dovolj posrečena. Isto moremo trditi tudi o ministru in o palčkih, ki so se kretali na odru prav po domače. Posebno dobra je bila igra Danila, da pohvalimo obenem tudi njegovo režijo, ki je napravil iz ne bogve kander porečeno dramatizirane pravljice, vendarle nekaj čednega in užitnega.

— Školezni razredi na ljudskih šolah v Ljubljani. Za mladino, ki je dovršila peti razred ljudske šole le z zadostnim uspe-

hom in ki vsled tega ne more biti sprejeta v I. razred kake meščanske šole, se ustanove na ljudskih šolah v Ljubljani šesti razredi kot sklepni razredi, ki v njih počakajo otroci zakonite starosti, da lahko dobe odpustnice. Takšni razredi se odvijajo na I. mestni deški ljudski šoli za to šolo ter za šišensko deško ljudsko šolo in za IV. mestno deško ljudsko šolo; na II. mestni deški ljudski šoli za to šolo in pa za III. in IV. mestno deško ljudsko šolo; na I. mestni deški ljudski šoli pri sv. Jakobu za to šolo, na III. mestni deški ljudski šoli za to šolo in pa za deklško ljudsko šolo v Spodnji Šiški.

— Kongregacija srednješolcev. Name-ravani izlet kongregacije na Zalostno goro pri Preserjih se vrši jutri 16. t. m. Kdor se ga namerava udeležiti, naj se preje pri-glasi g. prezesu.

— Ij Football-tekma »Olimpija«, Karlovec — »Ilirija«. »Olimpija« tekmuje danes popoldne z Ilirijo. Včerajšnji tekmi »Slovan« — »Olimpija« je prisostvovalo z velikim zanimanjem mnogobrojno občinstvo. Današnja tekma bo še zanimivejša; »Olimpija« bo zbrala za nastop proti »Iliriji« gotovo vse svoje sile. — Začetek ob pol 17. uri, blagajna se odpre ob pol 16. uri.

— Ij Umor Ljubljancana. Dne 15. julija so našli na cesti iz Kotora v Kambor v Dalmaciji umorjenega stožernega strojevodjo Franca Knipica iz Ljubljane. Knipic se je vračal po noči v družbi treh častnikov in ene dame iz Kambora domov. Pol ure za njimi je šel neki srbski podporočnik, ki je našel Knipica ležati v cestnem jarku z samokresom na trebuhu. Ustreljen je bil v koleno in je šla krogla skozi stegno v trebuh v žilo dovodnico. Umril je vsled notranjega izkrvavenja. Sodna preiskava je dognala, da je samomor izključen. Zapri so vse štiri spremljevalce Knipica in uvedli preiskavo, katere izid še ni znan.

Narodno gledališče.

Drama.

15. sept., ponedeljek »Favn«, abonent A.
16. sept., torek zaprito.
17. sept., sredo »Favn«, abonent B.
18. sept., četrtek »Favn« abonent E.
19. sept., petek »Oče«, abonent B.

Opera.

16. septembra, torek »Pikova dama«, abonent E.
17. septembra, sredo »Madame Butterfly«, abonent D.
18. septembra, četrtek »Pikova dama«, abonent C.
19. septembra, petek »Madame Butterfly«, abonent A.
20. septembra, sobota »Pikova dama«, abonent B.

Razne novice.

— Ljenin opušča vsako upanje. »Le Viktoar« prinaša informacije od odlične osebe, ki je v zvezi z Ljeninom, da je poglavar boljševizma nezadovoljen z dosedanjimi uspehi njegovega režima. Ljenin sluti katastrofo boljševizma, če se ne bodo združili vsi v žilavem boju za skupno dobro in obče blagostanje.

— Kruljav turist. Parižanu Andreju Beurdeley, ki je izgubil v vojni desno nogo, se je posrečilo, da je napravil turo v višino 3167 metrov in sicer na goro Tete Rousse. To je osamljen in edini slučaj, da se je posrečilo kruljavemu človeku dospeti na tako strm in visok vrh.

— Boljševiške strahote. Slovenska Dagbladet je prejel od svojega dopisnika iz Helsingfors, da begunci iz Jekaterinograda pripovedujejo o boljševiških strahotah ob ponovnem zavzetju mesta. Prva dva dni je bilo ubitih 20.000 stanovalec. Rdeča vojska je oropala vse hiše. Mažarski in kitajski oddelki so bili najkrvoločnejši. Nadškof Grezone je bil ubit od tolpe kitajskih in rdečih vojakov. Njegovo truplo je bilo nato sesekano na kose.

— Vojna in zakon. Vojna je izpodkopal temelje nešteti zakonov in uničila srečo premnogih družin. V deželah, kjer je še v veljavi nerazdružljiv katoliški zakon, bo duh požrtvovalnosti in dolžnosti, duh medsebojnega odpuščanja mnogo raztrganih vezí zopet zvezal; a kjer je uveden razdružljiv zakon, manjka vsigeja nagiba za ohranitev zakonske zveze in zato vse sili narazen. Tako poroča belgrajska »Epoha«, da je samo iz bivše kraljevine Srbije došlo doslej duhovnemu sodišču blizu 2000 tožba za ločitev zakonov. List pri-stavlja, da bo moralo duhovno sodišče primesti v te pravde mnogo duha, da bo doseglo vsaj deset odstotkov poravnav.

— Nove hiše v Clevelandu. V Clevelandu so zgradili samo meseca julija 366 lesenih in 80 novih zidanih hiš. Če bi bili Amerikanci v Ljubljani, bi v hipu ne bilo stanovanjske bede.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Ljubljani, se načelno odklanjajo. Vse podrobnosti pojasnjujejo šolska vodstva pri vpisovanju.

Ij Vaje orkestralnega društva »Glasbene Matice« se vrše v tekočem tednu kot sledi: v torek 9. t. m. ob pol 6. uri zvečer za II. violino, v sredo 10. t. m. ob pol 6. uri za violo in v četrtek 11. t. m. ob 6. uri za čelo. Prosim, da se vsi člani, ki žele sodelovati pri koncertu, udeležijo teh vaj zanesljivo in točno. Za odbor: dr. Karlin.

Ij Pevski »hor« Glasbene Matice v Ljubljani. Prosimo vse pevke in pevce, ki se niso priglasi, oziroma še niso vpisali svojih priglasi, naj store to nemudoma, oziroma naj se zglase osebno v društveni sobi, Vegova ulica 7, v četrtek 11. petek 12. ali soboto 13. t. m. in sicer pevke od 18.—19., pevci pa od 20.—21. ure. V nedeljo 14. t. m. je priglasovanje le dopoldan od 10.—12. ure. Pevke in pevci, vršite svojo dolžnost!

Ij Stanovanjska beda v Ljubljani se do danes še nikakor ni ublažila ali omejevala, temveč raste. Zima je pred durmi, na stotine rodbin brez strehe. Da javno pojasnijo bedo in opozorej polidane činitelje na hitro od pomoč, sklicujejo brezstanovanjci v petek dne 12. septembra ob 19.30 uri javen shod v dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Udeležite se ga vsi!

Ij O Pollakovem ravnatelju Manzu smo prejeli nekaj dopis s podpisom »splošno delavstvo trdke Karl Pollak«, v katerem se gospodu ravnatelju izraža nekakšna zaupnica. Ker pa dopis nikakor ni izraz splošnega naziranja delavstva v tej tovarni, ker po naših informacijah ne odgovarja dejanskemu položaju, ga seveda ne bomo priobčili. Pač pa bo nam in delavstvu v izredno zadoščenje, če gospod ravnatelj vse v našem petkovem članku navedene trditve s svojim bodočim ravnanjem in delovanjem postavi na laž. To bo zanj bolj, ko pa take »zaupnice«, ki jih nihče ni podpisal in jim nihče ne verjame.

Ij »Državna posredovalnica za delo.« Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 25. avgusta do 31. avgusta 1919 je iskalo dela 167 moških in 53 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 98 moških in 52 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 101. — Pri vseh podružnicah. »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja 1919 do 31. avgusta 1919 iskalo dela 13.347 delavskih moči, delodajalci so iskali 11.315 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4173. — Delo iščejo: pisarniške moči (316), trgovski sodrudniki in sodrudnice (302), mlinarji in dninarice (130), peki, mesarji, mlinarji, slugi, vratarji, hišniki, krojači, šivilje, poljski in tovarniški delavci in delavke, težaki, hlapci, natakari in natakari, ekonomski, oskrbniki, vzgojiteljice, ključavničarji, mehaniki, strojniki, vrtnarji, sodarji itd. — Delo je na razpolago: služkinjam in kuharicam, težakom, hlapcem, zidarjem, poljskim in tovarniškim delavcem, delavkam, mizarjem, gozdnim delavcem, čevljarjem pomočnikom, delavcem za zgradbo hudournikov, vajencem raznih strok, tesarjem, oglarjem, drvarjem, kurjačem itd.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

o Strokovno zborovanje JSZ, ki se je imelo vršiti v dnevih 21. in 22. t. m. se je prelozilo na poznejši čas, na kar se opozarjajo vse skupine.

o Shodi JSZ minuli teden. Minuli teden je imela JSZ shode v Kropi, Kamnigori, Ljubljani, Svetinjah, Sv. Miklavžu, Ljutomeru in Zireh. Vsi shodi, razun enega, so bili zelo dobro obiskani. V nedeljo, dne 14. t. m. se vrše trije.

o Na protestnem shodu v Ljudskem domu v soboto dne 6. t. m. je govoril poslanec Gostinčar. Ko se je v daljšem govoru dotaknil razmer v Kropi in Kamnigori, je podal tudi kratko poročilo o delovanju narodnega predstavništva v Belgradu. Tov. Cviki je podal obširno poročilo, ki ga je povzel na licu mesta v Kropi in Kamnigori. Pri debati se je oglasil tudi poslanec Smodej, ki je v krepkih besedah povedal stališče, ki ga bode zavzel »Jugoslovanski klub« radi nastale krize v Kropi in Kamnigori. Prebral se je še protest, katerega je delavstvo gori imenovanih krajev poslalo na deželno, kakor tudi osrednjo vlado. Vsi navzoči so se pridružili protestu delavstva. Shodu so sledili navzoči z velikim pazljivostjo. Udeležbe smo pričakovali večje, pomanjkanje agitacije in neugoden čas sta temu mnogo kriva. — Sprejela se je tudi protestna resolucija od delavstva zbranega na shodu v Zireh in resolucija vpokojenega tobačnega delavstva.

o Devica Marija v Polju. Shod J. S. Z. se vrši v petek 12. t. m. ob pol 16. uri zvečer v Ljudskem domu pri Devici Mariji v Polju. Poročevalec pride iz Ljubljane.

o Vrhnik. Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze na Vrhniku je vpsolala 30 K. J. S. Z. za stavkujoče kovinarje. Sprejet dar se je razdelil med stavkujoče naše člane. Darovateljem Bog plačaj!

o V nedeljo, dne 14. t. m. se vrši izredni občni zbor skupine JSZ v Trzinu. Tovariši in tovarišice se vabijo, da se ga polnoštevilno udeležijo, ker bo ta občni zbor izredne važnosti. Iz Ljubljane pride zastopnik zveze.

o Žiri. V nedeljo 7. t. m. je bil tukaj zelo dobro obiskani shod JSZ vključno temu, da se je še veliko naših ljudi udeležilo Orlovskega tabora v Horjulu. Poročala sta G. Rustja in tov. Kogej iz Ljubljane. Po poročilu o koncentraciji čipkaric v njih lastno zvezo, ter o ustanovitvi čipkarske zadruge je sledilo poročilo G. Rustja o stanju valute, starostnem zavarovanju ter ženski volilni pravici. Izvajanja so bila z odobravanjem sprejeta. K debati se je oglasil nek »sodrug«, ki kljub temu, da bere osem časopisov, ni mogel razumeti pomena ministrske krize in vprašanja carine. Razjasnil mu je v odgovoru G. Rustja. Koncem shoda so se stavile še sledeče resolucije: 1. Delavci in delavke, čipkarice, obrtniki in kajžarji zbrani na shodu Jugoslovanske Strokovne Zveze v Zireh dne 7. t. m. zahtevamo, da se starostno zavarovanje raztegne na vse one, ki so odvisni od dela svojih rok in niso za starost drugače prekrbljeni, zahtevamo, da se brezpogojno pritegnejo v starostno zavarovanje poleg delavcev in delavk tudi čipkarice, mali obrtniki in kajžarji. 2. Nadalje odločno zahtevamo, da se da tudi ženskam splošna volilna pravica in protestiramo zoper razne preteve, po katerih naj bi ženske nižjih slojev bile izključene od te pravice. 3. Zahtevamo, da se pri ureditvi valute varujejo predvsem delavski sloji in sicer na ta način, da so procentualno tisti bolj prizadeti, ki so si zlasti z izsesavanjem manjših slojev nakopičili ogromno premoženje. Tu je prilika vlade, da uvede socialno blaginjo. 4. Glede vojnih posojil stojimo na stališču, da dobi tisti, ki je podpisal od svoje težko prislužene in prihranjenе svote — ki ni gledal na razne spekulacije — prvi izplačano, od posojil spekulativov in verižnikov si pa država gotovo na pravičen način lahko napolni državno blaginjo. 5. Nikakor ne bomo dopustili, da bi vlada pod krinko raznih »Prosvetnih odborov« vzela pravice staršev glede določitve novega šolskega zakona in odločno protestiramo zoper kulturnobojno tendenco načrta, ki ga je nedemokratski »Prosvetni odbor« za ljudsko šolski zakon izdelal. 6. Odločno zahtevamo, naj nam vlada po svojih obrtnih oblasteh čimprej poskrbi za potreben material in surovine. 7. Pridružujemo se delavskemu protestu proti razmeram v Kropi in Kamnigori, ki so jih povzročili merodajni faktorji s svojimi nerodnostmi. Pozivamo deželno vlado za Slovenijo v Ljubljani in centralno vlado v Belgradu, da hitro odpravijo vse nedostanke, ki so povzročili krizo v Kropi in Kamnigori, ter da ne dopuščajo več tako škandaloznih razmer, ki vladajo po hrvaških železnicah, kakor tudi pri oddaji izvoznih dovoljenj. Vladi naj poskrbi za redno uvoz potrebnega kuriva in surovin ter za redno izvoz izdelkov.

o Iz mežiške doline. Dne 31. avgusta se je vršil shod okrožja J. S. Z. za mežiško dolino na Sv. Uršuli. Deževati je začelo pa predvečer in je bilo in snežilo celo noč jutraj do devetih. Tako je bilo sila veliko ljudi zadržanih, da niso mogli na goro, ki bi bili prišli ponoči ali jutraj. Vseeno je bila udeležba dovoljna. Jutraj je bila za delavstvo pridiga o temeljih socialnega reda, nato peta sv. maša, po maši zborovanje. Na goro je prišlo vsega šest gospodov duhovnikov. Delavstvu je govoril glavni tajnik J. S. Z. g. Anton Komljanec iz Ljubljane skoz dve uri: Kaj je Jugoslovanska Strokovna Zveza? Kaj je organizacija? Kako se je razvijala od Kreka naprej? Kaj je dosegla in osobito kakšne uspehe ima beležiti v novi jugos. državi? Na vsa ta vprašanja je tov. iz Ljubljane dal jako poljudne in prepričevalne odgovore. Organizacija na podlagi zvestobe do Boga, na podlagi poštenja in ljubezni je J. S. Z. in bo ostala in bo rastle in bo rešila socialno vprašanje delavstva. Zelo smo mu hvaležni, da nam je jasno povedal, kdo je našemu ljudstvu dal 8-urni delavnik. Ne demokraciji, ne Kristan, ampak kršč. socij. stranka. V takratni vladi je imela večino V. L. S. in ko bi ta bila tako nevarna in krivična delavstvu, bi bila rekla ne in predlog bi bil pade. J. S. Z. je pa od V. L. S. zahtevala, da mora glasovati za 8-urni delavnik. Sodrug to je resnica. Ko bi sodrug vedeli, da jih vodi za nos kapitalist, ki se je oblekel v firmo voditelja proletarstva, potem bi morda tisti, ki so pravicoljubni, tudi sodrugu Kristanu pokazali svoje delavske pesti.

G. govorniku smo hvaležni za spodbudo. Naše delavstvo bo tudi naprej vztrajalo in skupina bo rastle in se bo še bolj utrnila, ko se bo v svojem konsumu tudi gospodarsko osamosvojila.

Železničar.

Ž Dva odgovora. Na članek »Kako ravna z nami« sta odgovorila g. jugoslovanski železničar Simončič v »Jugoslaviji« in gospod I. Deržić v »Slov. Na-

rodu«. G. Simončič nas zanima le v toliko, ker je bil on isti, ki je nepremišljeno izblebetal nekaj tajnosti izza kulis ljub. ravnateljstva. Veseli nas, da se je končno odločil za sodišče. Njegovo delo v Zagrebu pa resnično »občudujemo«. Posebno zadnji čas, ko si piše — kakor kak minister — sam sebi zaupnico, Gospod I. Deržić pa prosimo, naj le nepristransko opazuje razmere na ljub. liceju. Videl bo, za kakše korifeje je imelo »Narodno društvo« v zalogi korita. Prav lahko se bo tudi prepričal, da so se samo zaposleni železničarji premestili na Hrvaško. Nezaposleni pa vključno izposlovanemu odluku še vedno sede v Strmišču. Sicer je pa cela zadeva pri ministertvu saobračaja in le to ima sedaj besedo.

Ž Studenci. Jugosl. strokovna zveza, skupina železničarjev v Studencih je priredila delavsko veselico. Jutraj ob 7. je bila sv. maša v cerkvi sv. Jožefa. Cerkev je bila nabito polna. Naši vrli železničarji so prihiteli v velikem številu in tudi naši fantje Orli so prisostvovali. Daritev je opravil g. profesor dr. Bogovič s primerno pridigo. Po sv. maši je bila seja okrožja. Popoldan smo pohiteli v Limbuš. V župni cerkvi smo imeli večernice in po večernicah delavsko veselico. Tov. Karba otvori veselico in presrečno pozdravi vse zastopnike društev posebno Orlice ter poda besedo g. Bogoviču, kateri v krasnih besedah razloži pomen strokovnega društva. Z velikim zanimanjem so poslušali udeleženci g. govornika, ki omenja, da ta zasluga gre edino našemu Evangelistu dr. Kreku in dr. Korošču, predsedniku Jugoslov. kluba. Tovariša Krepek in Bračko se spominjata časa preganjanja leta 1914 in navdušujeta k skupni organizaciji. G. župnik Bračko se zahvaljuje strokovni zvezi in naglašja, naj bi se kmalu ustanovila tam skupina J. S. Z. Šolska mladina nas je tudi počastila z lepim petjem pri sv. maši in deklaracijami na veselici. Železničarji izrekamo učitelstvu v Studencih iskreno zahvalo, kakor tudi vsem društvom, zastopnikom in vsem prijateljem ter našim hrabrim vojakom in stražnikom, ki so se tudi udeležili naše delavske veselice. Na skorajšnje svidenje!

Pismo iz Amerike.

Dragi brat! Zadnje nedeljo smo imeli v Chicago veliko veselico, ki jo je priredila »Jugoslovanska republikanska jednota«. Prejšnja leta je bilo na tej veselici toliko veselja in zabave, letos pa je bilo vse po trto, niti pevski zbori se niso oglasili, vse žalostno in obupano — radi Lahov! Vsa naša društva pošiljajo deputacije in proteste dan za dnem v Washington, a zaprta so nam vsa vrata! Koliko smo že žrtvovali, milijone že nabrali, a vse skupaj ni izdalo nič; poprej smo bili dobri, ko je bilo treba razbiti Nemčijo, zdaj pa se ti sleparji nič več ne brigajo za nas in za naše proteste. Italija meče tu milijone za svojo propagando. Na pomlad smo bili večinoma namenjeni domov in smo se že zelo veselili svobodne domovine, a zdaj nam je vse požrl ta ničvredni Lah. Ljudje pravijo, da doma se bo mladina naučila laško, mi pa bi prišli domov, pa bi bili kot tuji v domovini in bi se sovražili med seboj! Laško se pa ne učimo, ne! Raje razrušimo domove! Taki smo mi, ki vemo kaj je tuja pest. — Sporoči mi kaj kako je tam, morda me kaj potolažiš, saj tu ne izvem ničesar natančnejšega. Poprej med vojsko so vedno mazali amerik. listi, kako ščurke in miši jeste in umirata lakote in kako da Nemec mori Jugoslovane in jih odganja v sužnost in da se bliža Lah Trstu, da reši Jugoslovane! — No zdaj jih je pa odrešil! — Pozdrave Tvoj žalostni brat M.

Iz Rusije.

Umikanje Kolčakove armade. »Rusko« je djelo« poroča: Boljševiki zato napadajo v Sibiriji, ker nimajo v evropski Rusiji dovolj hrane. Kot kobilice so v centralni Rusiji vse pojeli, sedaj hočejo še v Sibiriji. Kot vzrok umikanju Kolčakove armade se navaja pomanjkanje artiljerije in municije. Kolčak je odstopil od črte, na kateri je bil na pomlad, za celih 800 verst (850 km). Antanta je sklenila s Kolčakom dogovor glede dobave artiljerije in municije, zato je ta dobava za njih vprašanje časti.

Denikina vlada: Zemlje, ki so pod vlado Denikina, imajo svoj kabinet — ministertvo, in sicer je vzeta večina članov iz današnjih demokratov, nedanjih kadetov. (Kadeti so bili stranka meščanstva, tovarnarjev, veleposestnikov in dvora.)

Cene v Saratovu. Saratov je mesto v najplodovitejšem delu Rusije, vendar je tam draginja strašna. Mesto je v boljševiških rokah. Cene so sledeče, kot jih poroča prišlec iz Saratova: jajce 8 rubljev, funt (40 dkg) kruha 20 r, sladkorja 180 r, slanine 80 r, par čevljev 3000 r, obleka 6000 r, stara srajca 300 r, funt čaja 600 r in 1 igla 10 r. — V okolici razsaja huda pegavica, ki je pobrala skoro vse zdravnike in na tisoče prebivalcev. Sovjetski zdravniki se rekrutirajo iz šestmesečnih zdravniških kurzev.

Trgovina med boljševiki in Nemčijo. Ekonomičeskaja žizn poroča, da so boljševiki sklenili z nemško saksonsko firmo pogodbo za 100.000 kos, 110.000 žag, 10.000 sekir in 20.000 kg različnih barv, 500 ročnih šivalnih strojev in za 100.000 mark raznih posod. Boljševiki bodo plačali z rusko-nemškimi markami ali ostmarkami in sicer za 2 milijona, ostalo s staroruskim denarjem.

Razne novice.

r Šest mesecev nič štrajkov ne bo v Ameriki. Tako je sklenila ameriška delavska zveza zato, da bo imela vlada možnost, da zniža cene življenjskim potrebščinam.

r Vojni dobičkarji groze s štrajkom — na Nemškem. Tu nameravajo namreč socializirati trgovino z živili, kar veletrgovcem ni všeč. Hansabund je otvoril propagando, naj trgovci z živili v znamenje protesta 17. t. m. vprizore štrajk. Nekaj trgovcev je proti temu načrtu. Komunisti in neodvisniki se pa že pripravljajo, da morebitni štrajk s silo zatro.

r Bankovcev avstro-ogrske banke kroži vedno več v prometu. Zadnji teden v avgustu jih je bilo že za 43.453 milijard.

r Južna železnica brez denarja. Na zborovanju stavkujočih južnih železničarjev na Dunaju pret. četrtek je izjavil neki govornik, da je blagajna generalne direkcije suha. Niti toliko denarja ni, da bi plačali premog.

r Izgnani letoviščarji. Iz okolice Ischla so s silo izgnali vse letoviščarje. V torek, 2. septembra, so jim naznanili, da morajo v teku dveh ur zapustiti letovišča. Ker so se nekateri branili, češ, da morajo svojo prtljago spraviti v red, so jim odgovorile nemške oblasti: V dveh urah bodo strojnice namerjene na vas. Ker vsled pomanjkanja premoga vlaki ne vozijo, so letoviščarji korakali peš, s kovčegi na hrbtih, ali so se vozili na težkih vozovih v dolgih procesijah. Vzrok pa je pomanjkanje hrane in stanovanj v Avstriji.

r »Radniška štamparija« v Osjeku se ne prodaja. Na seji delničarjev so delavci protestirali proti prodaji in sklenili, da prevzamejo tiskarno sami. Delnice se izplačajo kapitalističnim delničarjem v roku 6 tednov.

r Dijaško kuhinjo za srednješolce je ustanovila v Osjeku skupina javnih uradnikov; kuhinja je namenjena za otroke tistih javnih uradnikov, ki stanujejo izven Osjeka, pa so prisiljeni šolati deco v Osjeku.

r Neplačani dolgovi bivšega nadvojvoda. Bivši komornik pokojnega nadvojvoda Ernsta Salvator-Habsburg-Lothringena, grof Moric Strachwitz, je na dunajskem deželnem sodišču vložil proti Francu in Leopoldu Salvatorju tožbo na plačilo 120.000 K s pripadki, katero vsoto je bil ob raznih prilikah posodil pok. Ernstu. Bivši nadvojvoda Ernst je bil tajno poročen z neko meščanko in je bil v večnih denarnih zadregah, iz katerih mu je večkrat pomagal grof Strachwitz bodisi v gotovini, bodisi v jamstvom. Ko je kasneje pok. Franc Jožef zvedel za tajni zakon in je z vsjo strogostjo nastopil proti Ernstu, le-ta med svojimi dolgovi, ki jih je predložil cesarju, ni navedel Strachwitzevih terjatev. Sedaj skuša Strachwitz potom sodišča priti do svojega denarja.

r Izgnali so iz naše države generalnega ravnatelja paromlina v Zagrebu — Šuga, rojenega Mažara, ki je ponovno oškodoval mestno aprovizacijo in Zvezo javnih nastavlencev.

r Praznoverje na Srbskem. Belgrajska »Politika« piše v podlistku »Belgrajske vedeževalke« o neverjetnem razmahu praznoverja med vsemi sloji srbske družbe, posebno pa med ženstvom. Vse se vda magiji, spiritizmu, vedeževanju prorokovanju in podobnim zabodam. V Belgradu ima malone vsaka večja ulica svojo »vračaro« — vedeževalko, ki ugiba ljudem preteklost, sedanjost in bodočnost iz kart, z dlani, iz skodele popite črne kave, iz fižola itd. itd. Vsem tem vračaram se izvrstno godi, ker jim nikoli ne zmanjka hvaležnih obiskovalcev. Najbolj na glasu pa je neka »Femka«, ki se je nedavno poročila z orožniškim podnarednikom. Le-ta je zelo ljubosumen in Femka sme sprejemati poslej samo ženske obiskovalce. To je ženska srednjih let, ne grda, ne lepa, na vsak način pa inteligentna. Ona vedežuje iz skodelice. Pred njenimi vrati se zbirajo ženske od 3. ure jutraj do kasno v noč. Tu vidiš odlične dame — kolikor mogoče priprosto oblečene, da ne vzbude pozornosti —, kuharice in perice, ter kmetice iz vseh krajev kraljevine. Marsikatera mora čakati po 10—20 dni, da pride na vrsto. Med njimi so matere, ki bi rade zvedele za svoje sinove, zapuščene žene, maščevanja željne ljubimke, dekleta, ki ne morejo dobiti moža... Vsem »uğanec«, vsem prorokuje in svetuje Femka in njeno kraljestvo se kljub številni konkurenci vsak dan širi. Morda bi le kazalo, da se tudi te vrste neumnost zakonito zavaruje pred nesramnim izkoriščevanjem?

r Za naše rudokope smo tekom zadnjih štirih mesecev uvozili iz Avstrije v našo državo za deset milijonov kron orodja.

r Nov lužiško-srbski časopis. V boju za lužiško samostojnost se je razmahnilo tudi lužiško časnikarstvo. K »Srbskemu Slovu«, ki se je precej po nemškem prevratu oglašilo ter oživel delavnost »Srbskih Novin«, »Katoliškega Posla«, se je pridružil v zadnjem času še časopis »Srbski Student«.

r Čehoslovaška ali češkoslovaška? Slovenci govorimo in pišemo menda brez izjeme čehoslovaška. Po kom smo to posneli, ne vem, ali jaz bi rekel, da ta oblika ni slovniško pravilna. V duhu slovenskega jezika bi imeli govoriti in pisati samo češkoslovaška ali češkoslovenska kakor pišejo Čehi sami. In kakor je posneti iz poljskih listov, pišejo tudi Poljaki po tem pravilu, namreč: Cznskosłowacka in ne Czechosłowacka.

J. G.—n.

r Tešin. Dejstvo, da pripade mesto Tešín z okolico k Poljski, je zadelo Čeha precej hudo, že zaradi tega, ker se nahajajo v okolici Tešina velike zaloge premoga, ki ga Čehom kolikortoliko manjka. Poljaki nimajo tako velikega pomanjkanja premoga. Neki poljski inženir je izračunal, da pride na vsakega Poljaka, če izvzamemo tešinski premog, po 3263 ton premoga. Na vsakega Čeha pa pride samo 86 ton premoga. Če pa dobijo Poljaki Tešin, bodo imeli 3447 ton premoga na osebo. Prirastek tedaj ne bo v primeri s prejšnjo količino tako znaten.

r Nenavadna knjižnica. Generalni namestnik kraljevih posestev na Francoskem Bourvalais je silno obogatel in si je naposled nameraval sezidati krasen grad. Pozval je stavbenika ter mu je predložil načrt. Bogatinu je bilo vse po volji, samo načrt za eno sobo mu ni bil všeč. »Tu bo knjižnica, gospod,« mu je razkladal stavbenik. »Knjižnica?« se je čudno čudil bogatin. »Odkar sem na svetu, nisem rabil knjig.« »A to mora biti, to sodi k dobremu slovesu,« mu je pokasneval arhitekt. »Tako velik gospod kakor Vi, kar ne more in ne sme biti brez knjižnice. Le pomislite, da Vas kdo obišče, kaj bi potem...?« »No, če že mora to biti, pa jo napravite,« se je odločil najemnik. »Opremite jo po svoje in knjig kar sami nakupite.« Stavbenik je naredil knjižnico in jo opretil, in kaj je šlo še za bogatinove knjige. Vedel je, da jih bogatin ne bo nikdar bral, da knjižnico niti pogledal ne bo, zato je stavbenik premišljal, kako bi knjižnico najprej napolnil. Šel je k založniku ter ga je vprašal: »Ali bi mi mogli poceni preskrbeti toliko in toliko sežnjev knjig kakršnegakoli formata?« Založnik ga je debelo gledal, naposled ga je umel. Imel je v zalogi cel natisk »Kuharske knjige za celo leto«. Dal je vse lepo vezati in vložiti v knjižnico in po policah. Stavbenik in založnik sta zaslužila lepe denarce, bogatin pa ni svoj živ dan knjižnico pogledal. Kako so pa strmeli njegovi dediči, ko so dobili v krasni knjižnici nekoliko tisoč dragoceno vezanih proizvodov ene same stare kuharske knjige.

r Švicarsko vojaštvo. L. 1918. so prišli Švicarji na misel, da ojačijo vojaško in carinsko policijo s prostovoljci. Vlada je slutila, da ni mogoče dlje držati s službo in dolgo mobilizacijo že utrujene vojske. Da bi bile meje dovolj zavarovane pred tihotapci ter tujimi elementi, je osnovala praktično vojaško organizacijo. Nabira prostovoljce, a le po značaju in zmožnosti, nikakor pa ne samo po telesnem zdravju. Kandidatje morajo prestati natančno fizično in moralno preizkušnjo v desetdnevnem vežbanju. Potem izbere samo take, ki lahko prenašajo vojaške napore in ki niso pristopni zapeljivi korupciji. Vsak dan pride v Lucern 30 do 40 ponudb. Med prosilci je več Nemcev kot Romanov. Po stanu je največ poljedelcev, sicer so pa iz obrtniških krogov. Ta vojaški zistem je zmanjšal število brezposelnih. Čez mesec dni lahko zapusti službo, ki je dobil kje druge boljše kruh. Do mesca sušca se je prijavilo 13.050 mož, sprejetih je pa bilo 11.000, 700 do 800 jih slednji dan vstopi v občinski poklic. Vsak prostovoljec ima dnevno 400 g kruha, 200 g mesa, 1,30 fr. za zelenjavo, sladkor, čaj itd. 8,50 fr. dnevnega plače, je lahko doma pri svojcih in se poleg službe prosto peča s čimer hoče. V desetih dneh je poslalo 240 mož 216 svojim družinam 13.600 frankov, kar dokazuje, da plače lahko prihranijo. Tobak dobivajo redno po nizki ceni.

r Boj za dolge lase. V irskem mestu Aberdeen se je nedavno tega to-le dogodilo: Šolski svet je sklenil iz zdravstvenih ozirav, da morajo deklice od 6—14 leta nositi kratke lase kakor dečki. Ta naredba pa ni vznemirila samo deklice, temveč tudi domišljave mamice in očete. Starši so sklicali vojni svet ter sklenili, da bodo ob določeni uri napadli šolo. In zgodilo se je tako. 2000 ozlovoljenih mater, očetov, otrok je naskočilo šolo, virglo vrata iz tečajev, ter začelo ropati. Šolski svet se je posvetoval in posve-

toval, ter naposled — kapituliral, zakaj poklicana policija ni pri razburjeni množici, boreči se za idejo dolgih las, prav nič opravila. Ko je šolski svet naznanil, da je naredba preklicana, je odšla stoglava množica zadovoljna domov.

r Japonska sanitetna pravila. Japonski list »Džidži Šinpo« je prinesel 11 pravil, ki zagotovijo vsakemu Japoncu, ki po njih živi, 100letno življenje. 1. Giblji se, kar največ mogoče v zdravem zraku! 2. Hodi zgodaj spat in vstajaj zgodaj! 3. Spi najmanj 6 ur, a ne več, ko sedem in pol v temni sobi pri odprtih oknih! 4. Uživaj zmerno kavo in čaj, alkoholu in tobaku se odločno odpovej! 5. Meso jej samo enkrat na dan! 6. Vsako jutro se koplji v gorki vodi! 7. Svilena krila vrzi v ogenj, obladi se samo v volneno obleko! 8. Enkrat na teden si privošči počitek, ta dan pusti tudi pisanje in branje! 9. Ne delaj prevelikih naporov, čuvaj se preoblega duševnega dela! 10. Če si še samec, oženi se, če si vdovec, poišči si nemudoma drugo ženko! 11. Ne bivaj v preveč zakurjeni sobi!

r Žena-torer. Človek bi mislil, da se žena vsaj v areni bikoborbo zadovolji s samim gledanjem in proslavljanjem torerjev-mož. Zal, tudi tu je zahrepenel nežni spol po lavorikah bikoborcev. Na Portugalskem imajo že ženo-torerja. Ivana Maestrovka je baje že v delinskih letih sanjala o tem, da bi postala slavna torerka, da bi s pogumom in spretnostjo obrnila pozornost vse arene nase. Sloveč torer jo je nekoč slišal govoriti o njeni srčnosti in želji postati torer, on je bil tako navdušen vsleb njenega poguma, hlad-

nokrvnosti in lepote, da se ji je ponudil za učitelja. Posvetila se je svojemu poklicu z vsem ognjem mlade Španjolke. Najprej je nastopila v areni v Oportu. V spretnosti in srčnosti je prekosila zmago mož. V kratkem času je premagala tri silne in velike bike.

r Koliko zasluži sloveči bokserji. Pri nedavni bokerski borbi v Novem Jorku za svetovno mojstrstvo med Wylardom in Dempseyem je bilo nabranih 700.000 dolarjev (3.500.000 kron v predvojnem času). Bokserja sta dobila za večer 153.000 dolarjev. S temi številkami je bil dosežen rekord, zakaj celo pri veliki borbi med Johnsonom in Jeffriejem, se je nabralo samo 1.624.000 kron. Bokserstvo je rokodelstvo, o katerem se lahko reče, da je zlata jama. Večina slovečih bokserjev si je nabralo veličansko bogastvo. Mac Farland si je do 25. leta priboril milijonsko imetje. Njegova bokerska karjera je začela, ko je kakor 15 letni tovarniški delavec v borbi prizadel nasprotnika jako mojstrsko bokersko rano. Mlademu Farlandu so precej svetovali, da bi se posvetil bokerskemu poklicu. Poslušal je nasvet in po preteku petih let je bil najnevarnejši bokser cele Amerike. Z leti je rastla slava in bogastvo. Ko mu je bilo 25 let, je začel zasebno živeti. Zdal se je, da je začel izobraževati. Prepotoval je Evropo in svojo palačo v Novem Jorku je okrasil z dragimi podobami. Skoraj vsi bokserji so izšli iz delavskih krogov, kar je lahko umljivo. Tam, kjer se večina energije porabi za delo z moškani, ostane za razvoj mišic bolj malo. V splošnem pa je bokserstvo silno surov poklic.

Množica.

Slika. Spisal F. B.

Ivan Rozol je delal pri mizi. — Hrup množice ga je vzbudil od dela, da je planil k oknu. Na cesti se je nabiral sprevod, dolg, mračen kakor noč in sipal psolve in živijo-klice.

»Dajte nam kruha!«
»Kaj nas briga domovina! Če vladi ni mari, ali naj se brigamo mi!«
»Orožje je v naših rokah.«
Množica se je gibala, ljudje so nemirno vzpenjali glave in rinili dalje, zroč v neko točko, ko da je tam rešitev. Od vseh strani so padale besede, trde in vesele, polne jeze in norčevanja.

Nekdo se je ozrl na okna.
»Kaj zrete? Na ulico, če ste z nami!«
Ivan Rozol se je umaknil od okna. Nemirno moreče čustvo mu je leglo na srce. Za hip ni vedel, kaj naj stori. Ali bi stopil in povedal par besed, gorečih kot ogenj. Ne, danes ni bilo treba. Danes se je vzbudila jeza in treba bo gasiti.

Plaha in boječa je stopila mati do njega.

»Ali greš na ulico, Ivan?«
To vprašanje je vsebovalo svarilo in tožbo. Brez pomisleka je dejal: »Danes ne morem iti.« Nato je pristavil: »Imam mnogo dela.«

»Ostani...« je dejala in se oddahnila.
»Zdi se mi, da sem čula tvoje ime.«
»Ni hudega...«

»Ali ne trka nekdo?«
Brez odziva je vstopil v sobo Koren. Mati je pobledela, Rozol je stopil z naglim korakom do njega. »Kaj se je zgodilo?«

»Nič,« je dejal ta, ko je pozdravil. »Ugodili jim niso do določenega roka. Vlada pravi, da ne more. Zahtevo so poslali na najvišje mesto, ki pa še ni odgovorilo...«

»In?«
»Delavstvo vztraja. Ono ne more čakati, da preleti zahteva vse uradne stopnje in bo nazadnje odbita... Če niso odgovorili do stavljenega roka... je samoposebi umevno.«

Kratek molk.
»Zdaj nastane samo ena pot... Jutri preneha vse z delom...«

»To nas požene v katastrofo, v lakoto.«

»To bi bilo kratkovidno...«
»Ljudstvo dela radikalno. Množica je razjarjena. Vlada inteligence je gotovo še kratkovidnejša...«

»Toda...« se je ozrl Ivan na mater, »to je treba prepričati. Pomiriti moramo ljudi... Kam gredo?«

»Kdo ve? Tebe zahtevajo...«
»Mati, bodite doma! Vrnem se kmalu...«

Ko sta stopila na ulico, ju je objela množica.

»Živijo Rozol!«
»Rozol! Pst! Govoril bo.«

»Kaj pa delate?« je dejal Ivan. Beseda mu ni hotela z jezika, čudna vročina mu je ležala v telesu.

»Kaj delamo? Kruha so nam dali v obliki molka.«

»Sivar moramo presoditi trezno.«

»Kaj? Trezno? Lačen človek je vedno mislil trezno. Stori kar more, da dobi kru-

ha. Kaj nam mari vol, če nimamo kruha. Čemu je človeku domovina, če nimamo čisto navadne človeške pravice, da je, kadar je lačen!«

Ivan Rozol je stal in zrl ljudi, ki so se gnetli na neko dvorišče, stali okrog njega in ga zrl. Glasovi so klicali:

»Kdo bo govoril?«
»Kdo? Jaz bom govoril.«

Črnolasi mladenič, ki je nosil zastavico v rokah, je stopil na voz in mahal z rokami: »Pst, Tih! Poslušajte! Bratje! Cas je, da se odpovemo suženstvu in klečeplazitvi, da pokažemo, da je v naših rokah moč. Ena sama kretnja in na kolena bodo padli. Njih kri naj teče, ko so hoteli našel! Mi, ki smo trpeli ko črna živina in jim brusili briljante...«

»Bravo!«
Nekateri so ploskali. Govor jim je šel v srce. Drugi so zrl sodelavca, ki je ponavljal stokrat izgovorene in zapisane besede in so čutili zavisti podobno čustvo v sebi.

»Nehaj! Rozol je tu! Rozol ima besedo!«

Rozola so nesli na voz. Ko je stal nad množico, ki je vpirala oči vanj, bi bil najlože nadaljeval mladeničev govor. Mnogokrat ga je govoril. Takrat množica ni bila razjarjena, tedaj ni bilo nevarnosti in večje katastrofe.

Molčal je nekaj trenutkov, stisnil pest in usnico, kot bi iskal besed. Nemir je trepetal v njem. Z očmi je motril črno, strnjeno plast ljudi na dvorišču. Lačni obrazi, sam probujen, ranjen ponos, sama strast, ki je hotela v hipu storiti vse.

Množica je zrla, nato se je zganila kot kača, nemirno in grozeče. Prijatelj, ki je stal spodaj, mu je pošepnil:

»Govori vendar!«

Stisnil je pest še enkrat, kot bi hotel z njo utreti pot svoji besedi, nato je dejal: »Tovariši! Ko dan je jasno, da je vaša jeza upravičena, da so vaše zahteve pravilne. Če jih oblast ni upoštevala, je dokazala svojo nezmožnost, pomanjkanje socialnega čuta in kratkovidnost.«

Množica je zašumela.

»Da! Tako je. Doli s tako vladol! Živel Rozol! Živel boj za naše pravice!«

»Treba je tedaj, da naše delavstvo dokaže, da ima več razumevanja za dobrobit domovine, ki je v nevarnosti, kot pa vlada sama, ki je poklicana v to.«

Molk; nato mrmranje.

»To dokažete sijajno na ta način, da si zapomnite krivice in omalovaževanja, ki so jih zakrivali nasproti vam, a greste v očigled položaju, v katerem se nahaja domovina, jutri na delo...«

Množica je za hip ostrmela, nato se je zazibala pred Rozolovimi očmi.

»Kaj govori?«

»Delali da bi, da pljujejo na nas!«
Rozol je dvignil roko.

»V imenu mnogih vas prosim. Beda nastane. Počakajte pravega trenutka.«

»Dosti smo čakali.«

»Še pred smrtjo je treba doseči pravico, potem je prepozno.«

S ceste so prihajali novi ljudje, prerivali se v ospredje, stekali vratove, stopali na prste.

»Čemu danes govori tako? Ognja, ne vode! Treba je, da se zganemo! Preveč mrtvi smo!«

»Pojdite domov! Premislite! Jutri se zberite znova po delu.«

»Domov nas goni? Ali ste plačani tudi vi?«

Rozol je dvignil roko, glas se mu je tresel. »Niti v mislih nisem nikoli prejel plačila. Iz srca vam govorim...«

Par ljudij mu je pokimalo in ga zrl prijazno, zaupno. Med množico se je razvnel polih prepir. Ogromno, črno telo se je gibalo ko voda v globini.

»Odločite se: na delo ali v katastrofo!«

»Kaj nam je katastrofa! Na delo ne gremo! Krivica — to je katastrofa!«

»Tovariši! Rekel sem vam. Pripišite vse sebi! Jaz ne bom nosil krivde. Nihče izmed nas ne!«

Med množico je trepetalo. V Rozolu se je čudno budila zavest, da je nekoč govoril demagoške besede, polne ognja in groženj, ki jih ta hip zazrača kot greh, ki naj bi ne bil storjen. Groza ga je bilo.

»Mi smo vse premislili...«
»Mi ne čakamo nič več!«

»Ali ste postali hlapci tudi vi?«

Porog in smeh je šel skozi ljudi. Na drugem vozu je že zopet stal mladenič in govoril.

»Bratje. Posluš! Govorniku se je zmedlo. Počakajte, da mu pomagam. — Mi hočemo v tem hipu pokazati, kaj da smo. Dvignimo svoj prapor! Če bomo pomandran mi, pomandran bodo tudi oni. Krivično bi bilo, da bi oni živeli in drugi umirali...«

Tesneje in tesneje se je ovila množica okrog mladeniča. Rozol je stal omamljen. Prijatelj ga je potegnil na tla. Čudni pogledi so se ozirali nanj, ki je stal svoječasno nad množico in se igral z njihovo duševnostjo; kot z vajeti je vodil njih vzkliske in ogorenje, po vedno eni in isti zločni poti... Danes ni mogel ugoditi njih strastem.

Žeja ga je tiščala v grlu, čudno je bleščala ulica, na katero je stopil strt od množice in brez moči. Pogledal je v okno, mati je bila v njem, srečna, da ga je zagledala.

Glas mladeniča je odmeval od sten, množica ga je hotela prevpiti... Ko se je zhlala na ulice in je šla pod Rozolovim oknom, je ta sedel ob mizi in mislil; ob slednjem šumu je dvignil splašen glavo.

Ulica pa je šumela, šumela, ko grozila voda v globini...

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«,
Odgovorni urednik Jože Rutar.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Največja slovenska hranilnica

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem l. 1918. vlog . K 80.000.000—
rezervnega zaklada » 2.500.000—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljana lične domače hranilnice. — Hranilnica je pupilarno varna. — Dovoljuje posojila na zemljišča in posojila proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga. — V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo
v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev:
motorjev, mlatilnic, viteljev, slamo- in
reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran-
čistilnikov l. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in specijalnega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina
žganja l. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. — Lastna zeljarna.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu

Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3 %

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo od 4 do 5 %
Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.